

amb inscr. religiosa en àrab, trobat per un veí del poble (*El Arch.* 1, 24), però S.Siv. creu que no fou població morisca, i no en dona notícies sinó del S. XVI. En efecte no figura en els censos de moriscos del S. XVI i Reglà el 1609 troba a *La Olleria* 430 focs cristians vells. Havia depès molt de Xàtiva, com documenta Sarthou, en la *Hist. de Xàtiva* (i 425-8), però se'n separà en el S. XVII. Per a testimonis d'alta cultura sarraïna en aquells rodals, veg. el que dic del *Genovés*.

L'amic Josep Albinyana, de L'Olleria, m'envia extret d'un recull d'actes de possessió realitzats per la Comissió reial encarregada de complir el privilegi de 18-XII-1588, pel qual es declarava vila reial separada de la ciutat de Xàtiva. Una alqueria *Ollarios* citada repetidament en el *Rept.* sembla que era prop de la ciutat de València, per tant molt llunyana de *L'Olleria*.

Ses Olleries a Mallorca en el te. de Sta. Eugènia, (XL 93, 16) figura com un «caseriu» en el m. Despuig, S.XVIII al SO. del poble, mentre que el Masc. el posa més com nom d'un puig de 188 alt. (26A11) però pintant-hi un veïnat de moltes cases escampades.

Cal separar d'aquest article i etim. els NLL que vénen d'*olla* en el sentit de 'gorga', *L'olla* platja de Portvendres, *L'Olleta* te. St. Pere Cercada, *Les Olletes* santuari en el Puigsacalm; la Torrentera de *Fontullera* afl. del Llobregat en el te. de Berga, tant pot derivar de *olla* gorga com de *toll*. Cf. també l'art. *Oleta*.

Oló, V. Olot

O L O C A U de Carraixet, i O L O C A U del Rei

Aniran junts com noms coincidents i pertanyents al País Valencià, i encara que només aquell és de llengua nostra, començarem per aquest, del qual hi ha més documentació.

OLOCAU del Rei, poble petit, el te. del qual forma un entrant dins els límits d'Aragó, uns 20 k. O. de Morella, a 25 d'Aliaga i 20 de Castellote: els pobles de La Mata i Todolella, ja de la llengua nacional són 6 o 7 k. més a l'E. Féu notar Ed. Julià (*BRAE* XV, 1928, 39) que és de llengua cast., en coincidència amb la divisió eclesiàstica contra l'afirmació de Nebot i Pérez, i el silenci de *GGRV*. Així ho vaig comprovar en la meua enq. de 1961 (XXVIII, 1-6), quan m'anava endinsant dins el terme d'Olocau, que no sols en llengua sinó també en els hàbits agrícoles, els trets ecològics i les habitances, tot anava apareixent aragonès. Ningú no me n'havia previngut, en preparar-me per visitar allò, a València, on tothom ho ignorava tant com Nebot i Sarthou.¹

PRON. LOCAL.: anoto *lokáu* a Cincorres (VI-1957)

i a molts altres pobles veïns; en el poble mateix *olokáu* (XXVII, 1-7).

MENCIONS ANT. S.XII, *Alucat, Alucad*, Poema del *Cid*, vv.951. 1087, 1109: identificació evidenciada per l'itinerari que descriu. 1180: doc. resumit (però crec que respectant la grafia del nom): «lo castell d'Olocau, situat prop de Morella» (MiretS., *Templ*, 128 i *BABL* II, 412). 1249: les afrs. del vell te. de Morella (segons el doc. guardat per Mn. Beti, que vaig trobar encara en l'arxiu de Cincorres) anaven «ad turrin de la Criaco et dividit terminum cum *Olocau* --- ad serram de la *Cueva de Albaro*» (P^o 19, XXVIII, 10.16, cf. 5.10). 1250: *Olocau* (*BSCC* XV, 116). 1278: «eccl. de *Olocau* --- in partibus *Morelle*» (SerraV., *Pinós Mtpl.* III).

I ja molt citat des de mj. S. XIII: 1278: *Olocau* cit, junt amb *Santolea* [poble prop, al N. d'Olocau] (*MtzFdo.*, *Doc.Val.ACA* II, 491). 1278: «la causa sobre los te. de *Olocau*, *Trenyó* ['Tronchón'] y Castellote» (ib.id. II, 431). 1282: téminos entre Morella i Olocau (id.ib. II, 531). 1282: «el castillo de *Olocau* y Xiarç» (*Mtz.Fdo.*, II, 1496). 1284: «causa entre el Rey por una parte [d'ací el determinatiu] y los comandadores de Cantavieja y Castellote por otra» (id.ib. II, 1938). 1315: *Olocau* (*CoDoACA* XII, 277). 1443: Domingo Cabater *delochau* (Capbreu *Milian de Morella*, f. 77v). S.XVI (Memor. Muñoz, *BSCC* XV, 114).

No figura en els censos de moriscos del S.XVI, i el de 1609 p.p. Reglà (p.10) només troba a «Olocau de Morella» 106 cases de crist. vells, dependents del rei. En l'estat governamental de c.1600 86 cases (*El Arch.*, IV, 386). No em consta que sofrís gaire per l'expulsió, però n'hi ha carta puebla en Lz. Vargas (I, 203).

35 OLOCAU de Carraixet

Poble valencià, amb mun., 10 k. al NE. de Lliria, i 7 a l'O. de Serra de Portaceli. En l'enq. que vaig fer-hi el 1962 (XXX, 97-103) no recordo haver-ho oït altrament que *olokáu*.

40 *MENCIONS ANT.* No figura en el *Rept.*² Sí que hi ha carta de població d'*Olocau* atorgada per l'Infant Pere a favor de Domingo i Bonet de Seta, Arnau Çavit i Gui. Arrufat, a. 1271 (*Mtz.Fdo. Doc.Val.ACA* n°.7 1093; mateixos noms de persona i data en SSiv., afegint-hi «castillo --- al que los moros llamaban *Olcaf.*» No crec que es refereixi a Olocau del Rei, sinó a aquest, una cita de *Olocau* en l'a. 1272 en relació amb Atorella Ortiz (*Mtz.Fdo.*, *Doc.Val.ACA* I, 1262).³

50 Muntaner l'anomena en la seva enumeració de les etapes de la conquesta de Val.: «Seria⁴ e *Elocau* e Castellnou e Segorb» (cap.9, ed. Bof); en l'ed. Barcino: «Serra *Alocau* id.ib.» (p. 30.15). En els censos de moriscos figura amb 20 cases, 8 i 3 en els de 1563, 1572 i 1602 (Lapeyre, 38) i en el de 1609, 215 moros (potser incloent-hi Marines i Xàtiva (Reglà 109), en l'es-